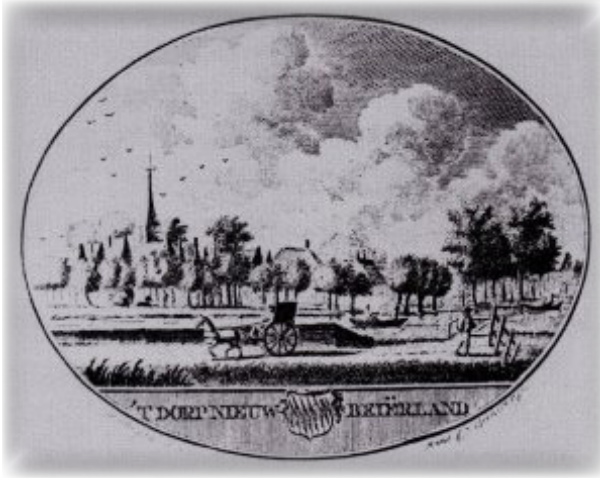

Dorpsrondje Nieuw-Beijerland

Nieuw-Beijerland 1794

Zo zag Nieuw-Beijerland eruit in 1794, althans, gezien door de ogen van tekenaar Johannes van Diepenhuijzen. Dit is een gravure, gemaakt door Anna C. Brouwer, van de oorspronkelijke tekening. (**Collectie Museum Hoeksche Waard**).

Vanaf de molen De Swaen op de Spuidijk is een korte wandeling uitgezet langs nog bestaande historische plekken in Nieuw-Beijerland. De wandeling eindigt bij de Nederlands Hervormde Kerk op de Kerkstraat en kan uiteraard ook in omgekeerde richting worden gelopen. De overige foto's stammen uit de 20-ste eeuw, maar ook zij laten zien hoe ingrijpend het dorp is veranderd.

Nieuw-Beijerland werd gesticht in 1582, toen Gravin Sabina van Egmond het gebied liet inpolderen. Zij was de dochter van Lamoraal Graaf van Egmond. Hij was ambachtsheer van Beierland, dat het gebied besloeg van het huidige Oud-, Nieuw- en Zuid Beijerland. Ambachtsheren hadden in hun gebied rechtspraak en bestuur in handen. Omdat zij meestal elders woonden, wat ook met Egmond het geval was, lieten zij dit over aan Schout en Schepenen. De Graaf van Egmond heeft een belangrijke rol gespeeld bij de opstand van de Nederlanden tegen de Spaanse koning Philips II. De opstand leidde tot de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648), die uitmondde in de zelfstandige Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden. Egmond moest zijn rol bekopen met de dood; hij werd in 1568 in Brussel onthoofd.

Start wandeling.

De molen **De Swaen** op de Spuidijk stamt oorspronkelijk uit 1703. Hij is echter in 1932 herbouwd na een brand. Bij de bouw zijn onderdelen gebruikt van de koren-molen uit Strijen. De kap van deze molen was te

klein voor De Swaen, een probleem dat werd opgelost door de romp aan de bovenkant sterk te versmallen. Het was een korenmolen van het type grondzeiler, die tot 1958 graan heeft gemalen. In dat jaar werd de molen verkocht als buitenhuis. De naam De Swaen dateert uit die tijd. Voorheen heette de molen Windlust. Rond 1990 werd hij grondig gerestaureerd en sindsdien kan hij weer draaien, wat doorgaans op zaterdag ook daadwerkelijk gebeurt.

Even verderop rechts, tegenover de afrit van de Spuidijk het dorp in, ligt het

Wapen van Nieuw-Beijerland, één van de oudste panden van het dorp. Het stamt waarschijnlijk uit de 18-de eeuw. Oorspronkelijk was het huidige café-restaurant een wachthuis, dat in verband stond met de Oude Tol in Oud-Beijerland en de haven van Oud-Beijerland. Schepen die door het Spui voeren moesten tol betalen bij de Oude Tol in Oud-Beijerland. Er bestond een waarschuwingssysteem tussen de havens van

Nieuw- en Oud-Beijerland en de Oude Tol. Soms moesten schepen wachten tot zij door mochten varen en daartoe dienden de wachthuizen.

Tegen het einde van de 18-de eeuw werd het wachthuis verbouwd tot herberg en Rechthuis. Schout en schepenen hielden hier hun vergaderingen en deden er hun gerechtelijke uitspraken. Ook het polderbestuur vergaderde er. Alle polderbesturen in de Hoeksche Waard zijn opgeheven in 1974. De taken, onder meer dijkbewaking en (grond) waterbeheer, zijn na een aantal tussenfusies nu in handen van het Waterschap Hollandse Delta. De foto is gemaakt in 1911. Op het uithangbord staat: "Tijdige waarschuwing voor de stoomtram". Dat was bedoeld voor reizigers van buiten het dorp, die de laatste tram nog moesten halen. Zonder waarschuwing kun je dat in een café natuurlijk zomaar vergeten....

Nog een stukje verder, tegenover Café Het Spui, ligt links achter een klein houten gebouwtje **de oude sluis van Nieuw-Beijerland**.

Vanaf de dijk is hij moeilijk te zien, maar hij vormt wel degelijk de verbinding tussen de kreek en de haven (via het gemaal bij de haven). De sluis werd vijf jaar na de bedijking (1582) gebouwd. De dijkbouwers lieten veelal de uitwatering via de bestaande krekken lopen. Het buitendijks gelegen uiteinde van de kreek werd dan vaak haven. In Nieuw-Beijerland is dat nog goed te zien. Vóór de inpolderingen was het gebied dat nu de Hoeksche Waard vormt, een getijdengebied dat bij vloed onderliep. Bij eb kwamen er zand- en kleiplaten vrij, waar-tussen stroompjes en riviertjes liepen, die krekken of vlieten werden genoemd. De sluis werd in 1900 grotendeels vernieuwd. Wel is nog de oude stichtingssteen uit 1587 te zien.

Als we tegenover het Wapen van Nieuw-Beijerland de afrit afdaan, het dorp in, komen we op de **Voorstraat**. Veel plaatsen hebben een Voorstraat, die meestal liep van de haven naar de kerk.

In Nieuw-Beijerland is dat niet helemaal zo, al ligt de kerk niet ver van de Voorstraat af. De reden is waarschijnlijk dat Nieuw-Beijerland niet in de loop der jaren min of meer willekeurig is aangegroeid, maar dat het een paar jaar na de inpoldering, ongeveer in 1590, is ontworpen als een vierkant met evenwijdig lopende straten. De kerk stond daarin centraal in de Kerkstraat, die aan de dijkzijde een Voorstraat, een Middelstraat en een Achterstraat als zijstraten kreeg.

Aan de overgelegen zijde liepen Voordoel, Middeldoel, en Achterdoel. Een zeer symmetrisch opgezet dorp dus. Parallel aan de dijk liep het Marktveld. Al deze straten bestaan nog steeds. Aan het einde van de Middelstraat en de Achterstraat lagen nog kleine straatjes met huisjes die tegen de dijk leunden en de namen Molenwerf en Schutskooi droegen. Deze zijn omstreeks 1960 verdwenen. Deze straatnamen zijn in 1995 teruggekeerd in de nieuwbouw. De cafetaria draagt nog steeds de naam "De Schutskooi".

Nieuw-Beijerland was vroeger een dorp vol boeren, tuinders, ambachtslieden en kleine ondernemers. De Voorstraat was een levendige winkelstraat. Tot in de jaren '50 van de vorige eeuw waren er onder meer twee kruidenierswinkels, een drogist (later fietswinkel), een winkeltje met cadeaus en huishoudelijke artikelen, een bakker, twee manufacturenzaken, twee slaggers, een kapper en een smederij. Het was ook de voornaamste straat van het dorp. De burgemeester, de dokter en de gemeentesecretaris woonden er in grote huizen, die er nog steeds staan.

Het **voormalige raadhuis** op de hoek van de Voorstraat en de Kerkstraat werd omstreeks 1860 gebouwd als woning voor de dokter. Het was omstreeks dat jaar dat dokters en apothekers gestudeerd moesten hebben om de geneeskunde te mogen beoefenen. De tijd van de chirurgijns en kwakzalvers was voorbij. Om de Hoeksche Waard aantrekkelijk te maken voor pas afgestudeerde artsen, boden gemeenten vaak een gratis woning aan. In ruil daarvoor moest de dokter dan arme inwoners, die geen doktersrekeningen konden betalen, gratis medische zorg verlenen. Later is het pand in gebruik genomen als raadhuis en verkasten de dokters naar het huis op de hoek van de Kerkstraat en de Voordeol.

Na nog diverse bestemmingen werd het in 2004 een particuliere woning. In het glas in lood boven de voordeur is nog steeds het gemeentewapen van

Nieuw-Beijerland

te zien. Dat vertoont grote gelijkenis met het wapen van de Duitse deelstaat Beieren. Dat is terug te voeren op Gravin Sabina van Beieren, echtgenote van Lamoraal Graaf van Egmond. Hij bezat dit gebied en noemde het Beierland, naar zijn vrouw. Hij liet het huidige Oud-Beijerland inpolderen. Na zijn dood liet zijn dochter, gravin Sabina van Egmond, Nieuw-Beijerland inpolderen.

De Kerkstraat was het centrale deel van het dorp. Hier werd geflaneerd, hier kwam het dorp met oud en nieuw samen en werd om 12.00 's nachts rond een vuur het "Uren, dagen, maanden,

jaren.." gezongen. Tot in de oorlog droeg alleen het stuk tussen de Voorstraat en de Middelstraat de naam Kerkstraat. Het stuk tussen Middelstraat en Achterstraat heette Prinsenstraat, maar die naam kon de Duitse bezetter niet verdragen. De naam is nooit teruggekeerd. Voorbij de Achterstraat begon de Achterweg, de huidige Wilhelminastraat.

Ook de Kerkstraat was in vroeger tijden rijk aan winkels: sigarenhandels annex boekhandels, drogist, bakker, manufacturenwinkels, fietsen en elektrische artikelen. Op de Kerkstraat was ook de halte van de tram. De RTM, de Rotterdamsche Tramweg Maatschappij, opende in 1898 een dienst naar de Hoeksche Waard. De tram ging aanvankelijk niet verder dan Oud-Beijerland, maar op 1 mei 1903 werd hij doorgetrokken naar Goudswaard, waarmee ook in Nieuw-Beijerland openbaar vervoer over land zijn intrede deed. Tot dan toe was Rotterdam per openbaar vervoer alleen bereikbaar geweest per boot. Met de tram kon je meerdere malen per dag naar Rotterdam en terug, al was de reistijd wel twee en een half uur.

In de loop der jaren gingen de trams wat sneller rijden en werd de reistijd vermindert tot anderhalf uur. Na de watersnood van 1953 zijn de tramlijnen van de RTM geleidelijk opgeheven en vervangen door busdiensten.

De **Nederlands Hervormde Kerk**, ook wel de Grote Kerk genoemd, dateert oorspronkelijk uit 1643, maar in 1826 werd hij zeer grondig vernieuwd. Om de kerk lag een begraafplaats, waaraan enkele grafstenen nog steeds herinneren. In 1912 werd de begraafplaats aan de Wilhelminastraat (toen Achterweg) in gebruik genomen. De grote statiebank onder het orgel diende oorspronkelijk voor de bewoners van de buitenplaats Doelweijck. Rondom de preekstoel liggen twaalf grafstenen van mensen die zijn overleden in de 17-de eeuw. Ook de toren van de kerk werd herbouwd in 1826. De klok dateert uit 1643. Tijdens de Tweede Wereldoorlog haalden de Duitsers hem eruit om hem te laten omsmeden in hun oorlogsindustrie. Maar dankzij de schipper die de klokken moest vervoeren over het IJsselmeer, kon de klok na de bevrijding worden teruggelaten. De schipper liet namelijk "per ongeluk" zijn scheepje zinken en kon na de oorlog precies aanwijzen waar de klokken lagen. In 1946 werd de klok weer in de toren gehesen. In 1970 werd het torenuurwerk vernieuwd en werden ook op de andere drie zijden wijzerplaten aangebracht.

Deze Publicatie wordt u aangeboden door de **Dorpsvereniging Filopopers**. De naam Filopopers herinnert aan de bijnaam, waarmee vroeger Nieuw-Beijerlanders werden aangeduid door inwoners van andere dorpen in de Hoeksche Waard. De dorpsvereniging is een meedenkgroep, die wil bijdragen aan een zo prettig mogelijke leefomgeving in het dorp. Kijk voor meer informatie op www.filopopers.nl

Map Nieuw-Beijerland

Molen de Swaen, Nieuw-Beijerland

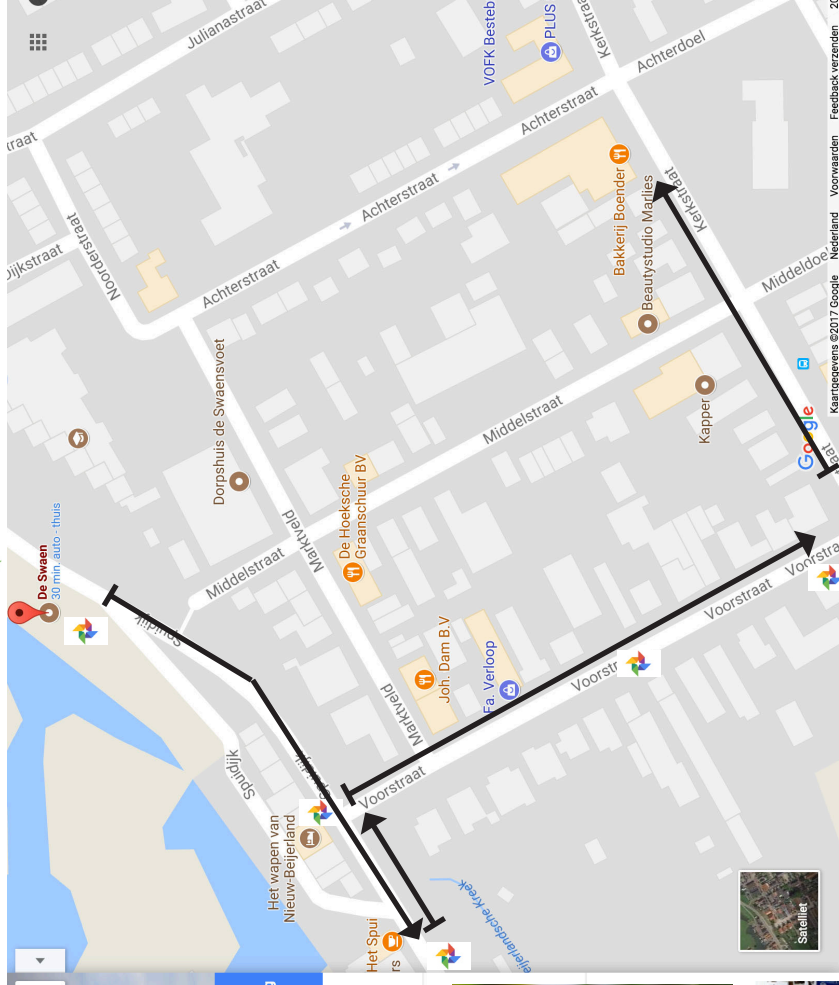

De Swaen
5.0 ★★★★★ · 1 review
Molen

Routebeschrijving

OPSLAAN IN DE BUURT DELEN

NAAR JE TELEFOON VERZENDEN

Plattegrond Nieuw-Beijerland